

52

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
'Αριθ. Έρωτ. Βιβλ. IV 52 / 1960

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
Δεκ. 1969 / 20-2-70

Λαογραφικά Βίοιχέα

"Περποτάρηδες", από το πο σε' εδνη Τούσαν στήν παρμπό το χερμόνα (χερμόνα) και ετά λονά το καρουαίρι (Ζιχαρουαίρι) Βέρμιον - Άγραφα π.λ.π.
 4 Τωή' τωι ήταν ταδιδί, αδιδί κοπη μιταμίνης κρός τής πατάλλης
 βυξ χιδ'ό τ'ωα πού έφρεσαν. Μόλις θωύσων τα χιόνια άνεβαίνον
 με το φιναιούπαυα και τα κοπάδια στο ζηηά λονά, στο άροπεδία
 βειύ φάμεις στο ιδιωματά, όπου τα πρόβατα, τα χιδία (χιούρα) και
 τα άροχομουχαρα (βαρμαρί), βρίσκουν πνύστα χορταρία χιδ'νά
 θωύρασων. Το φθινόπωρο με το πρωτοβρόχια πού καλοπεννών
 τωα κατεβαίνον βειύ παρμπό χιδ'νά ξεχειμνωίσων.

-Οι παλαιότεροι έχχαν μόνο πρόβατα, ούτως μαδρα "λόγια", τα
 όποια ήταν "καλοχάδαρα", και έχχιατα χιδία 5-10.

-Οι Λαγκατσαναίοι άπολεζόν και σύμερον άνώρι Παριέις "παριέις"
 "μπουζούκια", με συνελαίριση και άκογένειες "Τοξχυμάτα",

Όπως πού πάνω άναφεραμε έπάρει δει νήαρχι εδω Λαγκατσόν
 νομαδία, **ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**
 πνύ, όμωι όζει τή παρούσα των ελασιότων κρός τή ήδ
 και έδμα με την διαφοράν δει νήαρχι ή τάσις κρός μίμψαν
 των νύν ευηδεών ιδίως ή ξενομανία έχει επιδράσει πού η
 την νεάν γενεάν.

Μέρι τον μικρό χρόνον άλλαγή και προσαρμογή κρός την γεωργίαν
 έρεπομοποιήσαν παλαιών τών γεωργιών έργασια. Ελασιότων των πατο
 των με κύριαν άροχίαν την γεωργίαν έργασιο κός κολλήσι, εύζωνό
 και έπηρεδσαν αι ηχηροερίαι διά την εμνηγήρωσιν των φωτηματοχ

Εν Κομινίη η 20-2-1970

'ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΣ τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Κουμινά*
 (παλαιότερον ὄνομα: *Μουσαφαγιή*), Ἐπαρχίας *Βόλου*
 Νομοῦ *Μαγνησίας*
 Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Νικόλαος*
Γατηρόπουλος ἐπάγγελμα *Διδάσκαλος*
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Κουμινά Βερεγγίνου*
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *4 ἔτη*
 Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Χρίστος Γεωργαυόπουλος*
 ἡλικία *70* γραμματικαὶ γνώσεις *β'*
 τόπος καταγωγῆς *Κοκκινά*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β) ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920
- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων; *Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1920 ἐξεδόθη ὁπόσας ὁπαλλο-τριώσεις ὑπὲρ 26 κτηνούχων ευημεριζαμένων καὶ τῶν α) Σχολικῶν καὶ β) ἐκκλησιαστικῶν χωρὶν.*
- Υπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; *Υπῆρχον ἐντάσει (ντάμους) χωριστά ἀνὰ τρία χρόνια.*
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτημόνας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μόνας κλπ.
- Εἰς γαιοκτήμονας (Μαργαρίτης Αποστολίδης) 26.000 εἰρη.*
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; *Διανέμει εἰς τοὺς κληρονόμους ἢ προνοθεῖ τὰς Κορασιδαί.*

- β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Μέτ' τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολούνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; ... *Ὁχι.*

- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι ἐργάζονται εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογενεὶάν των ;

Κολλῆγοι μετὰ τοὺς οἰκογενεῖας (τὸ εἰσόδημα ἐμπορεύετο εἰς δύο κολλῆγοι - Τσιφλικούχοι) ἀπὸ τῶν 1918. ἐγένετο αὐτοκαλλιέργειαν.

- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.) *Κολλῆγοι.* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Φτωχοὶ κατὰ τὰ 2/3 μισθὸν εἰσόδημα τὸ 1/3.

- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα ;) *45 δραχμαὶ ἑκάστην*

- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαιτο· ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι· ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον· ἡμερομισθίου εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Μαί, ἐντέλειοι, μετέεχον ἄνδρες καὶ γυναῖκες (ἡ ἀμοιβὴ τῶν γυναικῶν ἦτο 30-35 δραχμαὶ κατὰ μῆνα.

- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὕπηρεται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Ὑπηρετοὶ καὶ προήρχοντο ἐκ φτωχιῶν οἰκογενειῶν, ἄλλων μερῶν.*

- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Οἱ νέοι παρέμεινον καὶ ἡχοροῦντο μετὰ τὴν*

ἐξομοιότην καὶ ἐκ μεσολάβησιν φλοισὺν πρὶν αὐτὴν διατῆν

- β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται· *Ὁχι.* ... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

Ὁχι.

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μέ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

1) Συτήθησι δὲ τῇ κόπρῃ τῶν βοῶν

2) Ἰνὴ μαῦσιν καὶ κοραμιά

3) Ἰνὴ μαῦσιν τῶν θαμνῶν

4) Δι' ὀργώματι

2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; τὸ 1936 καὶ εὐετηματιῶς τὸ 1953

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ τοῦ 1908 καὶ εὐετηματιῶς ἀπὸ τοῦ 1910. Θερισμὸν καὶ εὐετηματιῶς

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Μονόφτερον (ἐξορία ἀροτροῦν τινασθῆναι καὶ διαμοτοπούλου Βόρει)

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Δὲν ὑπάρχει 4 τοῦ αὐτοῦ δίφτερον 10.

2. 5. 8.

3. 6. 9.

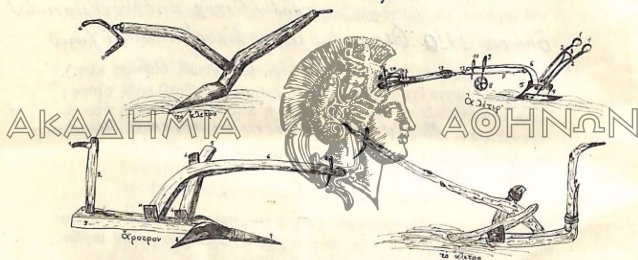

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) ἀπὸ τοῦ 1954

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1955

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *ἀπὸ τοῦ ἐτ. 1927* ..
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *Μηχανὴ μετὰ ριετιμὸν λένεται* ..
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποίος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον
Τὸ μαλεσκέν' αὐτοῦ οἱ ἴδιοι.

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ; *Δὲν ὑπάρχουν.*

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

* *Ἐνα ὑνὶ δι' ὅλα τὰ εἶδη χωραφιῶν.*

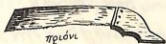
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ... *(σπάθη)*...

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ἐκ σιδήρου

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

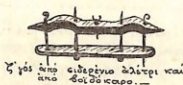
Ὑπῆρχον καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὅλα τὰ εἶδη.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες, ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. ... *Βόες, καὶ ἡμίονοι*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *Πάντοτε δύο ἴσα (ζυγάρι)*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *Ἀναγκαῖοι. ὁ ζυγός* ἢ λαμαργίαι διὰ τῶν ἡμιόνων*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

Λόγω τῆς μηχανοποιήσεως τῆς γεωργίας δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ζυγῷ ἐξαρτήματα

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Δὲν εἶναι εὐχερὴς ὁ σχεδιασμός... ἔπλεγει παρασιτάσει αὐτῶν*

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Κουλλοῦρι*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ...

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; Διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐναλλασσόμεναι τῶν ζώων μιά φερά πᾶν ἡμέρα

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την όποιαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σημερινόν) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

*Ἐνίοτε καὶ γυναῖκα εἰς χεῖρ' ἀγροῦ. Ὁ ὑπηρετὴς
ἐχρηματοποιεῖται φάρ' τῶν πτωχῶν χαιουτιμόνιον.*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

*Τοποθεῖται ὁ ζυγὸς ἐπὶ λαμό (τράχη) τοῦ βοδιοῦ
καὶ δένεται τῇ τοποθείᾳ φευγῶν ἐπὶ ὑάτωσι μίροι.*

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

*Τοποθεῖται ἡ γαιμαριά καὶ δένεται ἐπὶ ἐπ' αὐτῶν
μίροι μὲ ἐῖδιμα ῥομβοειδῆ.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

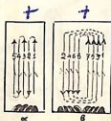
*- Διὰ βόδια δέναντε ἐχοινί ἐπὶ κεφάλι (μεφ' ἀρῆς)
- Διὰ ἄλογα δέναντε τὸ ἐχοινί ἐπὶ καπίστρι...*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακάς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

*Σήμερον τὸ ὄργωμα γίνεται κατ'εὐθείαν γραμμὴν...
ἢ καὶ περιφερειακῶς μετὰ τὴν γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν.*

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Ὁχι... (Περιφερειακῶς μετὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν)

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.); *Ἐγένετο παλαιότερον ἐξ ἐποριῶν...*

Σήμερον γίνεται μετὰ τὰ μηχανήματα αὐτομάτως.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν;

Με αὐλακιάν

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον;

Μόνον ἐν μέρει εὐτάξει ἢ κακοτοπιῇ.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἡ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Με ὑνὶνον ἄροτρον, πλαγίως, ἐν τῶν κατὰ...

πρὸς τὰ ἄνω.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

... *ἐν ἐδάφει κρημνῇ*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορὰς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

... *Δύο ὅταν ὑπῆρχεν ὁ χρόνος καὶ τόπος ἀποφασίζοντες διβόλισμα ἢ γύρισμα ἢ διάβασμα*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀποκριθεὶς ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Ἐνδεῆ τὰ ἐτήματα εἶναι καὶ ἐν χειμῶνι καὶ ἐν θερινῷ ὅταν ἀποφασίζοντες ἐκείνην ἡμέραν καὶ τόπον φέρονται κατὰ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νά ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νά σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν... ..

... *Δύο ἕως τρία*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *Ἀναγκαστικῶς (ἀναξί) - φθινόπωρον γύρισμα -*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

... *Τὸ δισάκι*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρνι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

*Μέ τῷ ξύτρῳ οἱ ὅποιες ἦσαν τοποθετημέναι...
ἐξ τοῦ κατωῦ ἄκρον τῆς βουκέντρου ἢ ἀνεξάρτητος
τοποθετημέναι ἐπὶ τοῦ ἀρότρου.*

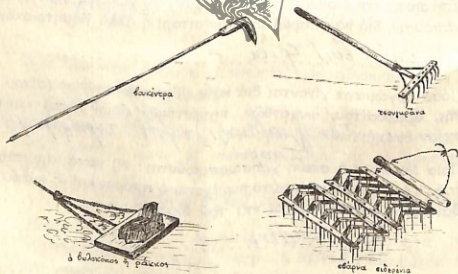
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

*Γινόταν φαλαγγίσι μὲ τὴν βάρνα δίκαιον γίνεται
αὐτοκρόνωσις μὲ τὴν πορὰ χεῖρας διὰ εὐκατανοήματα.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

*Γινόταν μὲ τσαπὶ ἢ τσαπὰ ἢ μὲ δεύτερα
καὶ φουκαριῶν.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσαπὰ κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

— Η τσιάνη διὰ τὸ σκάισμα
— Ὁ κασιὰς διὰ τὴν ἐξόρυξιν τῆς ἐν τῇ νῦν ἔδαφιν
... ριζῶν μυρῶν θάμνων

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

— Η εὐργοὶ τὰ τέμνα ἢ καὶ ἐν ἁμοιβῇ βοσδοὶ
.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
— Πάντοτε τὰ μαλακὰ χωράφια, τὰ ὁποῖα ἀποκα-
... τήσαν ἐπὶ τῇ γῇ

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

— Τὰ εὐδριστόμενα ἐκτρέφον τῇ μαλοκίᾳ ἢ ἐμεινόν
... ἐκτρέφον τὴν ἀλλὰ τὴν καλλιέργειαν

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφύτευοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως.

— Δὲν ἐφύτευοντο ποδάρια
.....

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

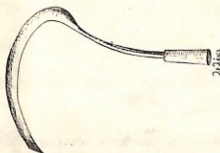
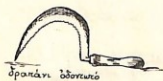
α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Με δρεπάνια

Με γρεκία

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

Δεν χρησιμοποιούνται σήμερα ποιαὶ τέρτα ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἀπαιτήτου εἰκονισμοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). ..

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

α) δρεπάνια με ὀδοντωτὴ κόψη

β) γρεκία με ὁμαλὴ κόψη

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

α) Ἡ χειρολαβὴ ἦτο ξυλίνη

β) τὰ σιδηροῦν μέρη ἐλέγετο κρείδνα ἢ βραχιόνη

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *ἐπίδοι τεχνῖται εἰς τὸ κελτρεῖν*.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν), ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *ἐμριζωσι δένετο μονον εἰς τὰ ρεβιδία, φαμῖν, κακία*.....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *συτήθω εἰς τὸ ὕψος τῶν 0,50 μ. (καρποδέρει)*.....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *στάχυαι ἀποδοὶ ἐντρεχότο ὑποφωχάν*.....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δρασιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *ὁ θεριστὴ ἔκαμε τὰς χερεῖς καὶ δυνύτερα ἐρρώπων (ὁ μισαχλατζής) τὰ ἔδεκε εἰς μισόρα θέματα*.....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαι τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς).....

*κατὰ δεξιὰν οἱ χεριές ἐπὶ τὸν ἐδάφους
τὰ στάχυα ἐπορδεύοντο ὁμοιομέρως
κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν*.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. *Ευχαριστο θμολιές*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τρόπων καὶ ποῖον ;

- Ἄνδρες καὶ γυναῖκες
- Ὑπῆρχον ἐπαγγελματίαι ἀπὸ τῆς ἑξοικείας ἡρώσεως
διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐκτελεσθῆναι τὴν ἑργασίαν

2) Πῶς ἡμεῖοντο οὗτοι μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθεσάτε μὲ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

- Μὲ ἡμερομίσθιον 5 εἰς 6 δραχμὰς τὸ ἔτος 1910
- 20 εἰς 30 δραχμὰς τὸ ἔτος 1920 καὶ
γιατὶ εἰς 100 δρχ.
- Τὸ ἡμερομίσθιον τῶν γυναικῶν ἦτο τὸ ἡμίσειον

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

- καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἔφερον
ἐπὶ τῶν χειρῶν κορδέλας
- ἔφερον σάκκον ἢ τῶν μὲν ἀριστερᾶς καὶ
καὶ ἀποφεύκον τὴν κόπωσιν
- ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἔδενον τῶν μὲν κορδὴν
ἀποφυγὴν ἀνοήματα τῆς χειρὸς

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ἐδίδετο προσοχή καὶ ἀπεφεύγεται ἡ ἔκταξις τοῦ δέσιμον ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς τριτῆς.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

- Τραγουδοῦσαν καὶ ἑορταζόντων ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ καὶ κατὰ τὴν ἀνάστασιν ἑορταζόντων τῇ βυσιδία τῶν ἰσχυρῶν (καρμυρί).

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμοι.

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἀγνῶν ἡμέρας ἀθήριστον, τὸ ὁποῖον οἱ ἀγνοοῦντες (ἡρωικὰ) ἔδεριζον, ἔλαμνεν ἐκ τῶν δισχυρῶν βλαυρῶν τῶν ὁποίων φαινόταν εἰς τὸν γαιουτήριον (ἀφέντι) ὁ ὁποῖος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ δώσῃ καὶ ἐπὶ ἑρῶν ἐκ τῶν δισχυρῶν. Ὁ βλαυρὸς ἐτοποδεύτο ἐξ τῆς δέσιμον.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν στάχυν.

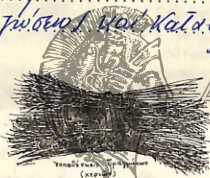
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων στάχυν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσῳ χρόνῳ ;

- Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο ἐν συνεχείᾳ τοῦ θερισμοῦ καὶ τὰ τοποθετοῦσαν ἐς (τοὺς ἐνῆα) περὶ μαζί.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὥς χειρές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

— τὰ δεμάτιασμα ἔγινετο βλαυροειδῶν μίσχων
στάχυι ἐξ τῶ ἐσωτερικοῦ πρὸς ἀποφυγὴν
φόβου καὶ μαχητικῆς μεταφοράς.....
— ὁ μαχητικὸς ἔδενε μόνον καὶ ἕτερος
τῶν θύριπτῶν μετέφερε αὐτὴν.
— ἔδένοντο μετὰ τὸ ἴδιον τὸ δίεσσι (δεμοσιῶν)
δι' ἐυριζώσεως καὶ κατὰ βρεχρῆν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τὰ δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐπὶ ἀγρίαις
δυνήδωσι ἔξω τῶν ζριακοσιῶν δεμοσιῶν.
καὶ ἐτοποθετοῦντο μετὰ τὰ στάχυα πρὸς τὰ
μίσχα. Εἰς τὴν κορυφὴν τὰ στάχυα πρὸς τὰ
ἔξω διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν νύδων.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....Δὲν ἐφυτεύοντο γεώμητρα.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐὰν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

— Δὲν ἐσυνθίζετο. ἡ διατροφή τῶν βίων μὲ σανό. Εἰ μὴ μόνον δι' ἄχυρον.
— Τὸ ἄχυρον μετὰ τὴν ἀκνισμὸν ἐλοσοδμῶτο ἐν ἀποθήκῃ (ἀχυρῶνα).

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.).....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Συνεκεντρώνοντο ἐξ τῶ ἀλώνι με' τὰ
βάδια (κάρα). ἢ με' φοιτὰ πῶα.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεματία. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σάρον; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

Θεμωνιά καὶ γίνεται ἡ τοποθέτησις
ἐν δωρῇ καὶ κατὰ βυρὰν δημοτικῶν
προσέκταν καὶ ἀποφυρῶν φθορᾶς.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι;

Ὁ τὸ δέματριον μετεφέροντο ἐξ τῶ ἀλώνι
ἐπὶ τὴν πύλιν φασκῇ, πρὸς τὸν οὐρανὸν
καρπὸς δὲ διενκρυνοῦτο τοῦ φασκοῦ εἰς τὸν ἄγρον.

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Τὸ άλώνιον κατασκευάζοντο ἐξ τῶ ἄκρον τῶ
συνοικισμού ἐπὶ ὁμίαν ἐξάφην καὶ
εὐάερον πρὸς διενκρυνοσιν τοῦ σπινθίσματος.

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πᾶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογένειαν, διὰ τὸν
καλύτερον ἀλκισμὸν

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς 10^{ης} ἡλικίας καὶ λήγει τῆς 5^{ης}
ἀγνότητος

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλωνο (μαδαρισμὸς ἐπισκευῆς κατὰ
βρεχμὰ καὶ ἐπισκευὴς διὰ ψιλοῦ ἀχύρου
παράστρωμα)

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκάστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἄλῳνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

Ὡς περιγραφὴ ἀνωτέρω (π.χ. μαδαρισμὸς
δοσιῶν καὶ ἐπισκευὴς διὰ ἀχύρου)

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιου καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἄλῳνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ἡ προετοιμασία ἐγένετο 28^{ης} ἐνὸς ἐκάστου
καὶ κατὰ ἐπερίτητων ἀλκισμῶν

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἄλῳνόςτυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

*Γύρω σὺν τῶν ἀχυνόβιων ἐξοπλισμένο τὸ δένδρον
διὰ μίαν ὁδὸν ἐπὶ τῶν ἀνῶ καὶ μετὰ
τὴν κοπὴν τῶν δερμάτιν.*

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νίου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στήγερρος
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

- Μὲ βοεί, ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων

*- Μὲ τὴν καταπατήσιν τῶν σταχύων, ἐν συνεχείᾳ
(ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ δένδρον (εἰδικὸν χειροποίητον
μηχανήμα) διὰ τὴν βοτάνην τῶν δερμάτιν.*

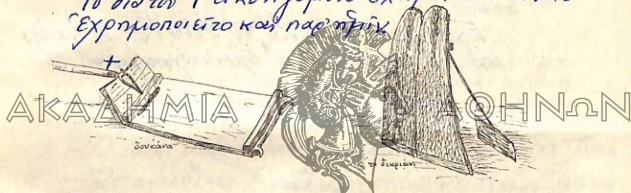
β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλείς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεде-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλείς περὶ τὸν
λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

- Μὲ στήμιεν ἀπὸ τῶν θαιμιάς τῶν ψυμῶν καὶ τὰ ἐκ τῆς συνεδέετο μὲ τὸν ἀρμυρόδωρον (οὐτῶς)
- Ὅταν ἐκρησμοποιεῖτο ὁ μυχὸς διὰ τὰ βόδια δὲν ἦτο ἀπαραιτήτως ὁ ἀρμυρόδωρος.).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Τὸ διό τῶν + εἰκονιζόμενον ἐκπῆμα δουκάνας
ἐκρησμοποιεῖτο καὶ παρ' ἡμῶν

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;.....

- Κατεσκευάζοντο ἀπὸ εἰδυμένων τεχνιτῶν ἐκρησμοποιεῖτο διὰ τὰ βόδια, κριαῖρια κ.τ.π.
- Διὰ τὰ ρεβίθια, φάκας κ.τ.π. ἐκρησμοποιεῖτο τὰ ὄσπρια τῶν ψυμῶν, ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ;

Μέτ' ἢν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, εἰς δὲ ἐλ-
 βωσκιν (περὶ ἑσπέρην). συνεχίζου τὴν ἐπομέ-
 νην ὥρην ἀποφειγνὴν. Συνεχίζου κατὰ τὴν
 νύκτα.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ἐκρησιμοποιοῦντο τὸ διμύνη, τὸ δίχαλι
 καὶ τὸ κατωτέρω σχεδιασθέν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
 πους στάχους ;

Κατὰ τὴν διάρκειαν (ὁ γεωργὸς) τοῦ ἄλωνισμοῦ
 εἰσέρχεται τὸν ἑστῶτα ἐντὸς τοῦ ἄλωνι.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἄλλαχού
 φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα),

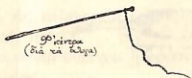
Ἐκρησιμοποιοῦντο φ' κέντρα διὰ τὸ ἀλῶν
 ἀπὸ 6 βοτ. εἰς 1 δομ. καὶ ἀπὸ 7 εἰς 10
 ξύλινον ἑστῶτα καὶ τὸ ὄχονι.

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων έντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντ καθ' ήμέραν

Ένός απλώματος

9' δούλα
(διά τα έσπια)

9' δούλα
(διά τα έσπια)

- 16) Πώς λέγονται οί άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθούν διά νά αποχωρισθούν τά άχυρα από τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα)

Στρώμα αλωνισμένο

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ό ίδιος ό γεωργός με ίδια του ζώα ή ύπηρεχον (ή ύπάρχουν άκόμη) ειδικοί άλωνιστάι (έν Αιτωλία : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι άλωναράιοι και άγωνιάτες), οί οποιοί είχαν βόδια ή αλογα και ανέλαμβανον τόν άλωνισμόν

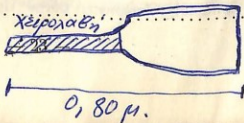
- 'Ο ίδιος μιλά τισόικα γενικά ταν έξόδον είχε ζώα
- 'Όσοι διέδτεον ζώα έξέχοντο έραμιστάι έρμωνα-
ραίοι)

- 18) Πλήν του μέσου τούτου με ζώα και με άλωνιστικόν εργαλείον ύπηρε-
χον παλαιότερον είς χρήςιν άλλα μέσα χωρισμού του καρπού από
τούς στάχες· π.χ. τó κοπάνισμα αύτών με χονδρόν ξύλον (τόν
κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εικόνα).

- 'Όταν ύπηρεχον όχλια (φακίς, ρεβίθια, κικιά) έχωρίζον
ό καρπό με τó κοπάνισμα με χονδρόν ξύλον

- 19) 'Ο κόπανος ούτος πώς έλέγετο· έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο·
πόσον μήκος και πάχος είχε και ποιον τó σχήμά του ;

- Από πλάτανο και είχε μήκος 0,80 μ.

Χέρολαση

0,80 μ.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).....

ἐπὶ ἀλώνι, ὅπου δυνάμει ἐπὶ χωράφι ἢ αὐλήν

κόπανος στρογγυλός

ξύλο κοπανιζιτὸ πρὸ τοῦ κοπάνου
μικροῦ χωροῦ δημητριακῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

*Συνήθως ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ κόπανος, ὅπως εἶχεν
οἱ φτωχοὶ, μετὰ τῆς οἰκογενείας τινος. Δὲν ὑπῆρχον
ἐνδεκά προσώπων ἐπ' ἀμοιβῇ.*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Δὲν ἐγένετο τοιοῦτος διαχωρισμός.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Ἐτραγουδοῦντο διηγήσεις δημοτικαί.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνετο χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Μπαταζογιάννης, Παναγιώτης (Παναγιώτης)
(Τσιφλική) Μαχαίρη τῆς Αἰτωλίας
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ

(Ζαμπι) ἢ Πιῶμα.
Γίνεται μετὰ τὸ δικριάνι (δικιργιάνι).

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ἰέχει ὀχήματα ἐνέμισμα,
- καρφώνεται τὸ δικριάνι.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο.....)

Γίνεται μὲ τὸ παρμιολοῖ (θρινάκι), ὅταν μα-
δαρίζε ἐξίχον ἀπὸ τοῦ ὀχυροφινόμεν τοῦ ἀνέμισμα
μὲ ξύλον φτυάρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἁμοιβῇ ;

Τὸ λίνισμα φινόμεν ἀνὰ ζεύγη (ἄνδρες ἢ γυναῖκες)
μαίετο ποδὶ τοῦτο εἰς τὸ ἄντρον τοῦ θινάματος.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῆτος κλπ ;

- τὰ χονδρὰ τεμάχια τοῦ διταριῶν λαμβάνονται κοτόερα ἢ
ἀνομεινάρια. Διὰ τὴν φινόμεν μαίετο ποδὶ ἀλῶνι-
σμα μὲ τὰ πόδια ἀνομεινάρων τοῦ διταριῶν.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

Ὡς ἰσχυρότατον ὁ καρπολῶνισμός ἐστιν ἐν τῇ βο-
 οργίᾳ τῆς δόκωνης

- 6) Ἐφ' οὗ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μετὰ τὸ δριμόνισμα
 ὁ καθαρός σπέρμας εἶναι ἰσχυρότατον βίχρα ἢ βέργα.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

Συνήθως οἱ γυναῖκες ἰσχυρότατον ἔχοντες τὸν βίχρον, ὅθεν τὸν διαχωρισμόν
 αὐτὸν κοινῶς ἐπὶ τὸν βίχρον εἰπὼς τὸν βίχρον.

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

- Ο διαχωρισμός γινόταν με τὸ δριμύνη, ἐκχύματα κυ-
μαίνων δριμυτομένων διὰ βραχυλαίων ἐπὶ τῶν δικρια-
χίων καὶ κινούμενων ὡρὰ τῶν σιχνιστῶν ἐλάν-
θησιμῶν (μορὸς πίεση)

- 7) "Όταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
(θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός
τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

- Όταν ἐτοιμασθῇ ὁ καρπὸς ἐν βορρῇ σταυρῶν
μεταφορᾶ εἰς ἐπὶ καὶ τὸν σῖτον
τοῦ δίτου ἔντα, ἐπὶ καὶ ζυλῖνον χώρην, ὅπου
ἀνεμαρ εἶτο "Οριπάρη

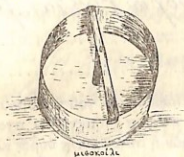
- 8) "Αλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην.

- Ἐπειδὴ οἱ νομάχοι ἔπρεπε νὰ μεταφερθῶν τὸν καρπὸν
μετὰ τὰ χαιουτήματα (τοῖς φρικτοῦς) ὅδετεν οἱ χαιουτήματα
ἐπὶ τῶν ὡρῶν ὅραχισα. Ζυλῖνη μετὰ τὸ δριμύνη (ὅπου 40x20)
ὅραχισα ὅραχισα ὑπεξαυρέσει.

- γ'.1) Ποία ὀφειλὰ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη.
Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχείον) ἐγίνετο
ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ
δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας),

τὸ ἀλῶνι ἐδίδετο τὸ δωμαίωμα εἰς τὸν ἀγροφυλάκην - τὸν
ἐρέα καὶ φοινοῦμεν μείζονα παρήμενον σταμνότι
χωρητικότητος 24 δοχῶν.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλῶνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, καὶ γὰρ ἐστὶν 200 εἰς 250 δοχὰς ἀνὰ οἶκον.

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, καὶ

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἐλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

σταμνότι χωρητικότητος 24 δοχῶν.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ· ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

ἐναποθηκεύετο ἐν σταμνότι, χωρὶς εἰδικῶν
κατασκευασμένων ἐν ξυλίνῳ δοχείων.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλῶνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ;

τὸ σταχυον εὐποροῦται εἰς τὸν σταχυῶνα.

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

Ὁ διαχωρισμὸς τοῦ σπόρου γίνεται μετὰ τὸ ἀλώνισμα.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ;..

20 x 1

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκόπον καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀποκριῶν τὸ θράεν θράς τῇ καθάραν Δευτέραν.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Κυριακὴν θράεν, δευτέραν μετὰ τὸν θράεν, ἑσπέρas. Νόμισμα μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ θράεν καὶ τῆς ἑσπέρas.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

..... Συμπλέσσεται φωτιά, δηλαδή φανός.....

β'. 1) Ποιοι ἀνάπτουν τήν πυράν; παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

..... Ἡλικιωμένοι. ἤ και νεοί.....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποῖον μέρος ;.....

..... - Τά ξύλα παρναρία εὐκλειζόντωντο ὅρ-
λομύρον παρὰ τῶν ἰδίων.....

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

..... Ἡ συγκέντρωσις γίνεται μέσσω τῆς διασκέδασις
ἔχον μεταφερόντες ἑαυτοὺς ποτὶ διά τὴν δολονύ-
τιαν διασκέδασις. Παλαιότερον (1908-1910) μετέχον
καὶ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡμετέριον ἀρχιεπίσκοπος ἐκείνου
ἐκείνου ὁ ἀνὴρ δὲ ἐκείνου ὁ ἀνὴρ ὁ ἀνὴρ.....

γ'. Ποῖα αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

..... Συμποδισμένα ἐργασίδια κατὰ τὰς ἐορτάς αὐτὰς ἐπὶ τῶν
τοῦ δημοσίου. Δὲν γέγοντο ἐπικλήσεις ἢ ξόρκια.....

2) Πηδῆματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

..... Ἐγένοντο γύρωθεν τῆς πυρᾶς καὶ ὁπποῦντο
ἐπὶ τὸ φῶς, τὸ ζέδιμο, τὴν ἐπίδειξις καὶ
βασιμίας, ῥῶμις ἐν μέσσοις τῶν
γεων.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Λουλουδία τοῦ Μάρτη

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Δὲν νύδαρχει ζοῦντων ἑδόντων

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

*Λόγω τῆς τάξεως τῶν μαθητῶν ξένων ἀπὸ τὸν τόπον
δυσκοιῶν (Ζεφειανῶν) ἡ δὲ πρῶτη ἑορτὴ τῶν ἐδόντων
μα. ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Πάσχα καὶ ἀπὸ τῆς ἀνέσθου
καὶ τῆς αἰνέσεως τοῦ κυρίου καὶ τῆς ἀνέσθου
διαφορετικὰς τῶν ἐορτῶν ἐτέρων ζῶν.*

*Θεωρεῖται ἀναχρονισμὸς ἢ ὀπισθοδρομικὸς ὁ
νέος οὐδότος ἡ δὲ εἰς ἐμμενείει πλεονέξαι εἰς τὴν πα-
ράδοξον, ἀποτέλεσμα τοῦ αἰῶνος τῶν ἀντιθέσεων
Ἰωάν.*

Ἐν Κοκκίνῃ τῇ 20-2-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ